

uvedla, že jí přihlášená pohledávka byla postoupena a slíbila předložit o tom do 14 dnů doklady. V protokole pak jest uvedeno: »Nedodá-li do 14 dnů tyto doklady, nebude k této pohledávce přihlíženo.« O tom, zdali byl podán odpor proti přihlášce, neobsahuje nic ani protokol, ani vyjádření Č-cké záložny o postupu. Dne 5. března 1937 předložila Marie M. postupní listinu ze dne 7. ledna 1928 o postupu částky 1.000 Kč s příslušenstvím do výše 100 Kč, dne 9. března 1937 pak prohlásila u soudu, že pohledávka 2.000 Kč byla asi před 3 lety postoupena její matce Marii M. a žádala, aby byla částka z této knihovní pohledávky uvolněná vyplacena právě jmenované Marii M. Dále uvádí, že na dalších 1.000 Kč má také nárok, protože jistina 2.000 Kč byla zapravena z jejích peněz. Marie M. byla ještě jednou předvolána k soudu s Františkem P., avšak nedostavila se. František P. (bývalý knihovní vlastník ideální polovice vydražené nemovitosti) dne 13. března 1937 uvedl, že není správné tvrzení Marie M., že jí byla postoupena i druhá polovice kauční pohledávky.

Poté byla rozvrhovým usnesením ze dne 13. března 1937, když už uvedená prohlášení byla učiněna a postupní listina ze dne 7. ledna 1928 soudu předložena, přikázána částka 2.000 Kč Marii M. podle tvrzeného postupu k úplnému uspokojení jistiny s tou podmínkou, že dodá do 14 dnů, t. j. do 5. března 1937 doklady o provedeném postupu, jinak že částka 2.000 Kč bude přikázána dalším knihovním věřitelům, t. j. Dr. Karlu T. za jeho pohledávání a v jeho pořadí. Rekursní soud nevyhověl rekursu, protože stěžovatel přítomný osobně při rozvrhovém roku nevznesl odpor proti přihlášenému nároku.

Z toho, co bylo uvedeno, jest patrné, že se při rozvrhovém roku o přihlášené pohledávce Marie M. vlastně nejednalo. Jestliže ona sama prohlásila, že dodá do 14 dnů doklady o tvrzeném postupu, neměli ostatní účastníci už nyní příčiny podávat odpor podle § 213 ex. ř. O důvodnosti přihlášky mělo se jednat teprve, až by Marie M. předložila slíbené doklady, a teprve po jejich přezkoušení by se oprávnění mohli rozhodnouti, podají-li odpor proti této přihlášce. Jestliže se takto nejednalo, nelze stěžovateli odepřít právo k rekursu podle § 234 ex. ř.

Ale rozvrhové usnesení nerozhoduje přímo o přikázání přihlášené pohledávky, nýbrž činí tak podmienečně, přikazujíc částku 2.000 Kč Marii M., bude-li jí podán doklad o postupu do 5. března 1937, kterážto lhůta v době usnesení (13. března 1937) již uplynula. V rozvrhovém usnesení bylo vysloviti, zdali Marie M. splnila uvedenou podmínku. Tak, jak rozvrhové usnesení zní, nemůže býti co do této částky vykonáno, nýbrž vyžaduje nové rozhodnutí, komu se částka 2.000 Kč přikazuje. Z vyložených důvodů byla usnesení nižších soudů zrušena a soudu prvé stolice uloženo, jak shora uvedeno.

Čís. 16297.

Jestliže byla vydražena pouze ideální polovice nemovitosti, zatížené služebností bytu, a služebnost ta byla vymazána, ježto ji vydražitel podle dražebních podmínek nepřevzal, zaniká služebnost jako věcné právo

i co do druhé ideální polovice, třebaže nebyla i na této polovici vymazána. Byla-li tato polovina vydražena týmž vydražitelem za současného převzetí oné služebnosti, trvá oprávnění, které jest obsahem služebnosti, nadále, avšak jen jako obligační poměr mezi oprávněným a vydražitelem, který převzal služebnost při vydražení druhé ideální polovice zatížené nemovitostí.

(Rozh. ze dne 15. září 1937, Rv I 113/36.)

Na domě č. p. 46, zapsaném ve vložce 186 v O., byla pro žalované manžely Josefa a Bohumilu N. vložena podle tržové smlouvy ze dne 13. srpna 1931 služebnost bytu. Dne 15. března 1934 vydražil žalobce v exekuční dražbě proti spoluvlastnici Vlastě H. ideální polovici uvedeného domu. Služebnost bytu nebyla převzata a byla po pravoplatném příklepu ze dne 24. září 1934 vymazána z pozemkové knihy. Dne 9. listopadu 1934 vydražil žalobce též druhou polovici téhož domu, patřící Josefu H. Podle dražebních podmínek převzal žalobce dotčenou služebnost váznoucí na této polovici nemovitosti bez započtení na nejvyšší podání. Tvrdě, že zatížení služebností jen na jedné polovici nemovitosti je právně nemožné, domáhá se žalobce na žalovaných Josefu a Bohumile N.-ových žalobou, aby bylo uznáno právem, že služebnost bytu, zajištěná na ideální polovici nemovitostí, zapsaných ve vložce č. 186 pozemkové knihy kat. území O. pod pol. C 29, připsané dříve Josefu H., zanikla, že žalovaní jsou povinni to uznati a trpěti, aby byla služebnost ta vymazána též na uvedené ideální polovině nemovitosti a že jest žalovaná povinna vykliditi veškeré místnosti a prostory užívané v domě č. p. 46 v O., zejména jednu světnici s vchodem ze dvora a s oknem do zahrady, jeden chlívek na dvoře, dvě místnosti v přední části domu, komoru, chodbu, dvůr a zahrádku s příslušenstvím. Soud první stolice uznal podle žaloby zcela. O dovolaci soud zamítl žalobu. Důvody: Právo bytu, jež se má vztahovati jen na určité místnosti, jest podle § 521 obč. zák. právem užívacím (usus). Užívací práva jsou však nedělitelná. Je tu proto užití ustanovení o pozemkových služebnostech, zejména § 485 obč. zák. o nedělitelnosti pozemkových služebností. Podle povahy pozemkové služebnosti nelze nabýti služebnosti na ideálních částech služebného pozemku. Pozemkové služebnosti lze sice nabýti na fyzické části knihovního tělesa, nikoliv však na části ideální. Proto také, byla-li exekuční dražbou pod E 427/33 zbavena část nemovitosti pozemkové služebnosti, byla jí zproštěna i celá nemovitost, tudíž i polovice připsaná Josefu N., ježto se zproštění vztahuje nutně na celou nemovitost. Na tom nic nemění, že žalobce převzal při dražbě dne 9. listopadu 1934 podle dražebních podmínek výslovně onu služebnost bez započtení na nejvyšší podání, neboť v té době služebnost bytu již neexistovala, když byla na polovici Vlasty H. vymazána. Je proto právem žalováno o zánik oné služebnosti a její výmaz i vyklizení místností, zejména je-li zjištěno, že po dražbě pohrozil žalobce Bohumilu N., že se bude soudně domáhati nuceného vystěhování, když domek ten nevyklidí.

Nejvyšší soud uznal právem I. 1. že služebnost ta na ideální polovině nemovitosti, dříve připsané Josefu H., zanikla, že žalovaní jsou povinni to uznati a trpěti výmaz dotčené služebnosti i na uvedené ideální polovině nemovitosti, 2. nevyhověl však dovolání v příčině vyklizení místností a prostor užívaných žalovanými v uvedeném domku, to však jen v tom rozsahu, pokud se naň vztahovala služebnost bytu, zřízená trhovou smlouvou ze dne 13. srpna 1931, II. jinak, t. j. co do vyklizení ostatních místností a prostor užívaných žalovanými a co do výroku útratového napadený rozsudek s předchozím odvolacím řízením i rozsudek soudu první stolice zrušil pro zmatečnost a uložil soudu první stolice, aby po jednání, bude-li ho třeba, znovu rozhodl o žalobě v příčině naposledy uvedených místností a prostor.

D ů v o d y:

I. 1. Žalobce se domáhal žalobou jednak uznání, že služebnost bytu, zapsaná nyní již jen na ideální polovině domu č. p. 46 v O., patřící dříve Josefu H., zanikla nemožností plnění resp. užívání, dále výmazu této služebnosti a vyklizení příslušných místností a jednak se domáhal vyklizení ostatních místností a prostor v témž domě se nalézajících, které nejsou předmětem dotčené služebnosti.

V příčině první části žaloby jest výtka právní mylnosti (§ 503 č. 4 c. ř. s.) odůvodněna potud, pokud se domáhá uznání zániku služebnosti vložené podle trhov. smlouvy ze dne 13. srpna 1931 na ideální polovici dříve Josefu H. připsané na nemovitostech, zapsaných ve vložce č. 186 poz. knihy kat. území O., jejího výmazu i z uvedené ideální polovice uvedené nemovitosti, a to na tom základě, že právo služebnosti, jež bylo původně zapsáno na celé nemovitosti, bylo z druhé ideální polovice, která dříve patřila Vlastě H., po exekučním prodeji této ideální polovice nemovitostí podle rozvrhového usnesení vymazáno a jeho plnění resp. užívání se tím stalo nemožným. Třeba tu mít na paměti, že služebnost na nemovitosti vložena jest věcné právo, jež působí proti každému držiteli služebné věci (§§ 472, 481 obč. zák.), a že pozemkové služebnosti jsou podle povahy práva a závazku nedělitelné. Z toho plyne, že nemohou vzniknouti ani zaniknouti pro ideální díl pozemku panujícího, ani k ideálnímu dílu pozemku služebného (Rouček-Sedláček II., str. 854, Klang I/2, str. 384). Důsledkem této nedělitelnosti jest, že je právně absolutně nemožné plniti služebnost jen z jedné ideální polovice. Pro tuto absolutní nemožnost plnění však podle § 1447 obč. zák. zaniká pozemková služebnost jakožto věcné, proti každému působící právo, a to na celé nemovitosti tím okamžikem, když byla vymazána na jedné exekučně prodané ideální polovici (Krainz-Ehrenzweig I/342, 343), přes to, že nebyla současně vymazána na obou ideálních polovicích nemovitosti. Spoluvlastník té ideální polovice, na níž zůstala služebnost váznouti, nemůže po právu plniti onu služebnost z celé nemovitosti, ježto druhý ideální spoluvlastník není k plnění tomu ze služebnosti jakožto věcného práva zavázán. Pro právní posouzení, zda trvá dosavadní služebnost jako věcné

právo, nezáleží v takovémto případě na tom, byl-li výkon služebnosti fakticky i potom trpěn oběma spoluvlastníky, neboť tento nový poměr třeba posuzovati teprve od jeho vzniku nezávisle na podmínkách a účincích dřívější služebnosti jakožto práva věcného, na nemovitosti vloženého. Toho práva pozbyli žalovaní i v souzeném případě výmazem služebnosti na jedné ideální polovině služebné nemovitosti a tím nastalou právní nemožností jejího nedílného plnění jakožto věcného práva z celé nemovitosti; takto vznikl spoluvlastníku ideální polovice, na které zůstalo právo služebnosti i po výmazu s druhé ideální polovice dále vloženo, již tehdy při výmazu služebnosti z ideální polovice, exekučně prodané, nárok, aby byla služebnost vymazána i na jeho polovici, ježto jako věcné právo zanikla s účinkem na celou nemovitost. Ani v dalším vývoji poměrů mezi spornými stranami se nevyskytl právní důvod opětného vzniku služebnosti bytu jakožto věcného práva se vztahem na dříve prodanou ideální polovici nemovitosti. Plnění služebnosti jakožto absolutního věcného práva z té ideální polovice, na níž zůstalo váznouti, je tudíž i nadále právně nemožné, a má proto žalobce jako nynější vlastník uvedené ideální polovice nárok vymáhaný žalobou, aby bylo vymazáno věcné právo služebnosti bytu, zapsané pro žalované na uvedené ideální polovici knihovní vložky č. 186 pozemkové knihy kat. území O. Proto bylo dovolání co do této části žaloby vyhověno a byl v té příčině obnoven rozsudek soudu prvé stolice.

I. 2. Dovolání nebylo však shledáno důvodným, pokud se domáhá obnovení rozsudku soudu prvé stolice i ve výroku o povinnosti žalovaných, aby vyklidili místnosti, jichž užívají, ovšem jen s omezením co do místností a prostor, k nimž jim podle tržové smlouvy ze dne 13. srpna 1931 až do výmazu příslušelo věcné právo služebnosti. Oprávnění, které jest obsahem služebnosti jako věcného práva, může podle § 479 obč. zák. příslušet i též jen jednotlivci proti jinému jednotlivci bez věcného účinku na jiné osoby jako pouhý obligační poměr mezi spornými stranami (služebnost zdánlivá). Takový nárok obligační na poskytování bytu v místnostech, které byly až do zániku věcné služebnosti předmětem jejich práva, mají žalovaní v souzeném případě proti žalobci. Žalovaní totiž vykonávali oprávnění ze služebnosti bytu na celé nemovitosti i po exekučním prodeji ideální polovice, která patřila dříve Vlastě H. a kterou vydražil žalobce. Když potom bylo vedeno dražební řízení i na ideální polovici Josefa H., na níž služebnost zůstala zapsána, bylo v dražebních podmínkách stanoveno, že má vydražitel převzít služebnost bytu žalovaných bez započtení na nejvyšší podání; za to byla při stanovení odhadní ceny a důsledně i při stanovení nejnižšího podání od vyšetření hrubé ceny prodávané polovice nemovitosti odečtena polovice odhadní hodnoty služebnosti po případě příslušný podíl na služebnost připadající při stanovení nejnižšího podání. Žalobce vydražil podle uvedených dražebních podmínek i druhou polovici nemovitosti, dokonce za nejnižší podání, tudíž s plným využitím té výhody, že poloviční hodnota poskytovaného bytu byla z ceny polovice prodávané nemovitosti odečtena. Tím převzal podle dražebních podmínek závazek v nich stanovený, že bude poskytovat

žalovaným služebnost v tom rozsahu, jak byla základem při stanovení odhadní ceny prodávané polovice nemovitosti, tudíž v rozsahu podle kupní smlouvy z 13. srpna 1931. Proto je z uvedeného důvodu pro svoji osobu zavázán poskytovat služebnost tu žalovaným, a to z celé nemovitosti, neboť není tu překážky, která by mu činila plnění tohoto závazku jako osobního podle práva nemožné, neboť je vlastníkem celé nemovitosti, na níž má poskytovat žalovaným právo bytu. Jeho závazek převzatý podle dražebních podmínek vydražením, byť i jen jedné polovice nemovitosti, nutno podle zásady § 914 obč. zák. vykládati tak, aby podle poctivého styku osoby z něho oprávněné nemohly býti zkráceny, tudíž v souzeném případě se zřetelem na zásadu nedílnosti plnění služebnosti tak, že má služebnost bytu jako osobní závazek plniti z celé nemovitosti, ježto je mu jako vlastníku celé nemovitosti plnění převzatého obligačního závazku možné. Proto se žalobce nemůže právem domáhati toho, aby žalovaní vyklidili byt, kterého na základě převzatého závazku žalobcova užívají. Byla tudíž právem odvolacím soudem zamítnuta ta část žalobního nároku, pokud žádá v y k l i z e n í oněch místností a prostor, kterých byli žalovaní oprávněni užívati až do zániku věcného práva služebnosti podle smlouvy z 13. srpna 1931.

II. V žalobě bylo též tvrzeno a týká se toho i žalobní návrh, že žalovaní užívají i dalších místností a prostor nad rozsah ve výše řečené smlouvě stanovený. Žalovaný to popřel. Prvý soud vyhověl i té části žaloby, aniž o ní jednal; ani v rozsudku neuvedl k tomu žádné důvody. Odvolací soud naproti tomu také tuto část žaloby zamítl, ale rovněž se nezmínil o tom, z jakých důvodů. Tím se stalo, že první rozsudek v této části je tak nedostatečný, že nemůže býti přezkoumán. To však mělo v zápětí i zmatečnost tohoto rozsudku podle § 477 č. 9 c. ř. s. A když odvolací soud nechal tuto zmatečnost, ke které měl přihlížeti z úřední moci (§ 471 č. 7 a § 477 c. ř. s.) nepovšimnutu, jest zmatečným i jeho řízení a rozsudek (Sb. n. s. č. 3692), a bylo proto věc v příčině této části žaloby vrátiti podle § 510, odst. 2, c. ř. s. první stolici.

Čís. 16298.

Pojištění smluvní.

Ustanovení všeobecných pojistných podmínek pro pojištění proti úrazům, že učinil-li pojistník při sjednávání pojistné smlouvy buď vědomě nebo z hrubé nedbalosti nesprávné údaje o závažných okolnostech, které nebyly pojistiteli známy, anebo zamlčel-li obmyslně takové okolnosti, může pojistitel do určité lhůty od doby, kdy se o vadných údajích dověděl, ustoupiti od smlouvy, není v rozporu s předpisy §§ 474 a 475 slov. obch. zák.

Není věcného rozdílu mezi »závažnými okolnostmi nebezpečí, které jsou způsobilé, aby měly vliv na rozhodnutí pojistitele ujednati smlouvu vůbec nebo ze smluvených podmínek« a »okolnostmi, které vzhledem k jich důležitosti mohou míti vliv na převzetí pojištění«.

(Rozh. ze dne 15. září 1937, Rv I 270/36.)